

LISTY PRAHY1[®]

kulturně společenský měsíčník

leden 1 2012

www.listyprahy1.cz

STRANA 2

Povánoční úklid

kam s odpadem po svátcích

Vynálezci a vynálezy

pozvání na oceněnou výstavu

STRANA 3

Alexander Tomský

v rozhovoru o češtině a čtení

Školní vysvědčení

výstava v Pedagogickém muzeu

STRANA 4

Melodie z Podrazu

Scott Joplin

Kumštýř s drápem

další figurka z Malé Strany

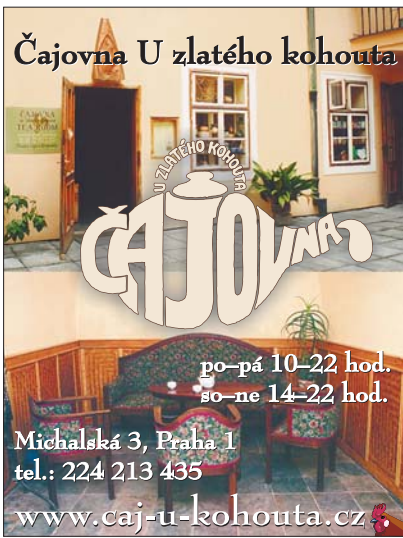
STRANA 6

Otto Wichterle

tři výročí vynálezce kontaktních čoček

Stoletý „Obecňák“

Obecní dům slaví

Pražské módní salony 1900–1948

Byla-li kdy v minulosti Praha v oboru módy na evropské úrovni, pak to bylo v první polovině 20. století. Mezi roky 1900 – tedy koncem Rakousko-uherské monarchie a 1948, kdy převzali moc komunisté nepřijeli „buržoazním“ mravům, módní tvorbu v to počítáte. Tomuto období se věnuje další rozsáhlá výstava v Uměleckoprůmyslovém muzeu. Volně navazuje na řadu předchozích výstav cyklu Česká móda, jehož je zároveň vyvrcholením.

Současně s výstavou, která představuje více než 80 oděvů vyrobených v předních pražských módních závodech, vychází také výpravná publikace věnovaná stejnému tématu. Nejde totiž „jen“ o krejčovské či návrhářské řemeslo. Fenomén rozmachu pražských módních salonů úzce souvisí s historickým vývojem v zemi, s celkovou změnou životního stylu a tím také s emancipací ženy v první polovině 20. století. Tragický konec zlaté éry módních salonů však přináší II. světová válka – a to nejen hmot-

a velkého množství ozdobných prvků na dámských i pánských šatech, vysledovat lze ovlivnění stylem secese. Uvědomíme si také, že na štihlost se tehdy ještě nijak zvlášť nehledělo. Znamé salony nesou jména majitelů: Marie Hofhanzlová, František Matějovský, Jan Franz Robes Konfektions.

NOVÁ REPUBLIKA – NOVÉ VÝZVY

Se zrozením svobodného samostatného Československa přišla potřeba začlenit se do světového kontextu – a to nejen politicky a hospodářsky, ale i s nutností společenské reprezentace. Elegantní oděv se tak stal symbolem ambicí nového státu, dnes bychom řekli, že móda pomáhala dotvářet jeho nový „image“. Ve světové metropoli módy, v Paříži, se začíná vytvářet systém haute couture, který šíří módní trendy periodicky po celé Evropě. I k nám se přenáší fenomén módních přehlídek a každoročních změn v módě. Francouzské vlivy jsou zřetelné zejména v té dámské. Pánská móda vstřebává vlivy anglické a do Evropy a tudíž i k nám proniká také ležérní americký styl. Ten ovlivní a přinese demokratické prvky do módy obojí. Pražské módní závody mají plné ruce práce. Nové módní trendy se totiž šíří mnohem rychleji, etabluje se módní fotografie, přibývá mnoho časopisů zabývajících se životním stylem a módou, obojí velmi popularizuje film.

Objevují se jména, která po mnoho let pak kralují pražské a československé módě. Hana Podolská a Oldřich Rosenbaum, ale také salon, který vedla Arnoštka Roubičková.

Modely těchto tří nejvýznamnějších módních salonů, ale i řady dalších známých podniků vystavuje UPM ve velkém sále prvního patra. A nejde jen o společenské róby či šaty k významným příležitostem, které samozřejmě poutají největší pozornost, ale i o vysoce kvalitní módu všedního dne, kostýmy, pláště. U společenských modelů najdeme vždy i popisku, pro jakou příležitost vznikly, kde se jejich majitelka či majitel v těch kterých šatech objevili. Zdá se, jakoby na nich sláva této příležitosti uplula. I figuriny zdůrazňují štihlou linii, kterou si ženy drží po vzoru filmových hvězd, v módě je patrná emancipace. Důraz je však stále kladen na eleganci a styl.

I v této době ještě převažuje šití oděvů na míru nad levnou a podstatně méně kvalitní konfekcí. Pražské módní salony jsou ve 30. letech na svém vrcholu.

HANA PODOLSKÁ

Byla dcerou architekta, po otcově brzké smrti však musela jako krejčová pomáhat živit rodinu. Sňatek s malířem Viktorem

Společenské šaty, 1910–12; Vycházkový komplet: šaty a paletó, 1932; Dámský župan, cca 1900

Podolským jí pomohl založit vlastní firmu, kterou měla nejprve na Vyšehradě, později v Paláci Lucerna, kde i s rodinou žila. Zde vznikl vyhlášený módní salon, po první světové válce změněný na luxusní modelový dům. Úspěch ale kalily rodinné tragédie. Manžel zahynul roku 1926 na honu a starší syn ochrnul. Podolská zemřela v roce 1972.

V dobách rozkvětu s jejím salonem spolupracoval například fotograf František Dřtikol, modely na přehlídkách předváděly slavné herečky či operní pěvkyně z Národního divadla Růžena Nasková, Anna Sedláčková či Jarmila Novotná. Podolská spolupracovala s filmovými tvůrci. Salon měl promyšlenou propagaci, pořádal soukromé přehlídky pro manželky ministrů, stálými zákaznicemi podniku byly brzy téměř všechny přední dámy té doby, například Marie Baťová, Olga Scheinpflugová, Lída Baarová či manželka pozdějšího prezidenta Hana Benešová.

SALON ROSENBAUM

Založila Eliška Rosenbaumová v roce 1907. Od roku 1926 jej vedl syn Oldřich, který firmu přestěhoval z boční Štěpánské na Národní třídu 17. Salon konkuroval Marii Podolské, ale oba majitelé byli schopni určitě spolupráce. Například se domlouvali po účasti na velkých módních přehlídkách v Paříži, aby jejich nové kolekce nebyly podobné. Oba také jako první zaměstnávali profesionální manekýny. I zákaznicemi salonu Rosenbaum byly ženy českých i zahraničních podnikatelů, herečky, manželky diplomatů. Dvorní manekýnkou této firmy se stala herečka Adina Mandlová.

VÁLKA PROTI MÓDĚ

Období Protektorátu Čechy a Morava přineslo zánik mnoha židovským firmám, mezi

nimi salonu Rosenbaum, ale i dalšího známého salonu Roubiček a řady menších, ale dobře prosperujících krejčovských firem. Některé byly takzvané „arizovány“, jejich původní majitelé i s rodinami, ale i jejich zákazníci hynou v koncentračních táborech.

Ostatní podniky nemají dostatek materiálu, trpí totálním nasazením svých zaměstnanců, produkce se silně omezuje, běžné se přešívá ze starších oděvů. Móda přirozeně stagnuje. Nepomůže jí ani krátký poválečný rozkvět, a záměr vytvořit z Prahy velké evropské centrum módy. Po únoru 1948 však nadlouho přichází konec soukromého podnikání a krejčovské podniky jsou zestátněny. Jako jeden z posledních i salon Hany Podolské, nad nímž ochrannou ruku držela paradoxně Marta Gottwaldová.

Přestože ve 40. letech stále dominuje zakázkové šití, ekonomická situace po válce nahrává prudkému rozvoji výroby a obchodu s konfekcí. Socialismus nepřeje individualitě, a to ani v módě, a zlatá éra módních salonů končí.

Výstavu doplňují komentované prohlídky vždy v úterý od 17.00 – 24. 1., 21. 2., 20. 3. a 17. 4. a série přednášek. Od února pak UPM nabídne návštěvníkům i mini-průvodce Listy o módě.

Uměleckoprůmyslové museum do 29. dubna denně kromě pondělí 10 – 18 hodin, úterý 10 – 19 hodin.

Martina Fialková

(foto G. Urbánek a O. Kocourek, UPM)

Pohled do nového salonu Hany Podolské, 1931 (foto de Sandalo)

ným a finančním nedostatkem, ale především krutým osudem mnoha majitelů firem i jejich zákazníků židovského původu. To vše ve zkratce vysvětlují i informační panely v obou výstavních sálech, kde je expozice umístěna. Podrobněji historicko-společenský kontext pojednává zmíněná bohatě ilustrovaná publikace, která přináší nejen unikátní obrazové a fotografické svědectví, ale i množství osobních příběhů.

KVETOUcí KREJČOVSKÉ ŘEMESLO

V druhé půli 19. století a začátkem dvacátého se vypracovaly mnohé pražské krejčovské firmy na výbornou úroveň, stabilizované podnikatelské prostředí umožňovalo jejich rozvoj, přecházely z generace na generaci a jejich majitelé měli možnost získávat zkušenosti a přinášet nové trendy z jiných evropských zemí. Nejvíce vlivů přicházelo přirozeně z Vídně, centra monarchie. Krejčovské řemeslo v Praze mělo vynikající úroveň, dokladem může být skutečnost, že již na Světové výstavě v Londýně v roce 1862 jedna z pražských firem představovala několik desítek modelů. Tomuto období se věnuje první část výstavy, nacházející se ve stálé expozici UPM, v hlavní vitrině v sálu s názvem Příběh vlákna. Obdivovat můžeme precizní zpracování detailů, výšivek

Tipy na leden: muzeum komiksu, výstava šíleného fotografa i byčí zápasy

Vánoční svátky i oslavy příchodu nového roku už jsou za námi, ale přece v nás něco z té nálady předešlých dní zůstalo. I v lednu máme spoustu důvodů, proč vyrazit ven s přáteli nebo rodinou. Jedním z nich je bezpochyby kultura – co takhle zajít třeba na některou z výstav, se kterými se v poslední době roztrhl pytel? Třeba ještě dodat, že na své si tentokrát přijdou nejen příznivci klasiky, ale především milovníci nekonvenčního umění a ti, kteří jinak výstavní síně obcházejí velkým obloukem.

Král českého komiksu má své muzeum

První výstavou, která vlastně tak úplně výstavou není, ale určitě stojí za to, je nově otevřené muzeum Káji Saudka, které jste mohli navštívit už začátkem prosince. Muzeum nabízí průřez veškerou jeho tvorbou od samých počátků, tedy od padesátých let, až po počátek milénia, dobu, kdy ještě mohl kreslit. Drtivou většinu exponátů samozřejmě zabírají komiksy, charakteristické svojí dynamičností, nadsázkou, ironií a v neposlední řadě erotickým nábojem, který v Saudkově díle nemůže chybět. Možná si řeknete, jestli takový umělec a takové umění vůbec patří do muzea. Jenže ono je všechno trochu jinak – použijme slova Ondřeje Neffa, která pronesl na vernisáži: „Nedovedl jsem si představit kombinaci Káji a muzea. S velkou úlevou jsem zjistil, že to není muzeum, ale hospoda.“ Celá instalace se totiž nachází v prvním patře klubu Batalion v ulici 28. října. Už při vstupu do baru na vás dýchne komiksová retro atmosféra, která vás navnadí na samotnou prohlídku celého muzea. Navíc pak můžete kulturní zážitek zapít něčím dobrým ve stylovém prostředí. Za vstup do muzea zaplatíte 130 korun, studenti 80.

David LaChapelle: démon kýče nebo nový Andy Warhol?

Další, a nutno říct že velkolepá výstava, volně navazující na úspěšný projekt Decadence Now! patří Davidu LaChapellovi, americkému fotografovi, jehož obí díla prosycená barvami, surrealismem a světem konzumu vzbuzují stále mnoho otázek. Jde o seriózní novodobé umění kritizující moderní materialistickou dobu nebo o kýč, který neřesí moderní doby staví na odív? S touto otázkou si nevě-

D. LaChapelle, Castle

losti a nefestech, a to vše dává do kontrastu třeba s výjevem ze života Krista nebo Michelangelovými malbami. LaChapella můžete buď obdivovat nebo nenávidět. Nic mezi. Přijďte si udělat svůj názor do Rudolfiny – čas máte až do 26. 2. každý den a zaplatíte 130, respektive 80 korun.

Byčí zápasy v Obecním domě

Poslední výstavou, která zaujme možná více „klasiky“, je výběr obrazů velkých malířů, které spojuje jeden motiv – španělská tradice byčích zápasů. Jejich zobrazování mělo různé důvody – ať už touhu po vyjádření síly, dynamiky a vášně nebo třeba metaforicky vyjádřit boj proti fašismu, jako je tomu v případě Picassa. Nejen jeho, ale na dvě stovky dalších obrazů světoznámých autorů můžete spatřit na výstavě Tauromaquia v Obecním domě. Mnoho vystavených děl Emila Filly, Josefa Čapka, Salvadora Dalího, Francisca Goyi a dalších se navíc vystavuje jen zřídka nebo je zapůjčeno ze zahraničních galerií a soukromých sbírek, takže budete mít jedinečnou příležitost si je prohlédnout pohromadě. Čas máte až do začátku dubna. Otevřeno je každý den a vstupné stojí 220 korun.

K. H.

PŘIPOMEŇME SI V LEDNU

- 20. 1. 1612 zemřel Rudolf II., poslední český král, sídlící v Praze (nar. 18.7.1552) – **400 let**
- 21. 1. 1862 zemřela Božena Němcová, česká spisovatelka a zakladatelka moderní české prózy (nar. 4. 2. 1820) – **150 let**
- 24. 1. 1947 slavnostně otevřena Akademie múzických umění v Praze – **65 let**

Výběr z vlastivědných akcí PIS

Kam v lednu na procházku?

Pražská informační služba, tel.: 221 714 152, 221 714 151, www.pis.cz. (Vstup na akce 100/70 Kč, není-li uvedeno jinak.)

▲ **1. ne. Tradiční novoroční výstup na Petřín.** Pěší procházka na petřínský vrch spojená s povídáním o zajímavostech této pražské dominanty. Začátek ve 14.00 u dolní stanice lanové dráhy na Újezdě (zastávka tram. č. 12, 20, 22 „Újezd“). (B. Kocourek)

▲ **5. čt. Klášter Na Slovanech neboli v Emauzích.** Celková prohlídka areálu kláštera zahrnuje návštěvu ambitu s gotickými freskami ze 14. století, refektáře, Císařské kaple a kostela Panny Marie, sv. Jeronýma a slovanských patronů. Začátek v 15.30 před vstupem do areálu z Vyšehradské ulice čp. 49. Cena 100/70 Kč + do kláštera 50/30 Kč. (A. Škrlandová)

▲ **7. ne. Národní divadlo.** (stejně i 15., 21. a 28. 1.) Celková prohlídka vybraných prostor nás zavede k základním kamenům, do hlediště a hlavního foyer, kde můžeme obdivovat díla M. Alše, F. Ženiška a dalších umělců generace ND. Začátek každou půlhodinu od 8.30 do 11.00 před vchodem do budovy. Cena 140/100 Kč. (průvodci PIS) **Chvalský zámek.** Prohlídka areálu zámku s procházkou kolem kostela sv. Ludmily. Začátek ve 13.00 před vstupem do zámku (Na Chvalské trzvi 857/12, P 9, aut. č. 221, 223, 261, 273 jede od stanice metra B „Černý most“ do stanice „Chvaly“). Cena 100/70 + do zámku 20 Kč. (M. Hättelová) **Zimní Praha z Letné.** Procházka Chotkovými a Letenskými sady s výhledy na pražské panorama a výkladem o historii místa a stavebách na Letné. Začátek ve 13.00 na zastávce tram. č. 22 „Královský letohrádek“. (P. Lešovská)

▲ **8. ne. Švandovo divadlo.** Účastníkům prohlídky nabízíme příjemné dopoledne ve Švandově divadle. Seznámíme se s historií divadla, s divadelními profesemi a terminologií. Začátek v 11.00 před vchodem do divadla (ul. Štefánikova čp. 57, zastávka tram. č. 6, 9, 12, 20 „Švandovo divadlo“). (H. Vrbová) **Pojďte s námi na Kavčí hory.** Od dob nejdávnějších až po historii České televize. Procházka nás zavede kolem Děkanů na Kavčí hory a odtud do Podolí. Začátek ve 13.00 ve vestibulu stanice metra C „Pražského povstání“. (B. Kocourek) **Hotel Crowne Plaza (Internacional).** Prohlídka hotelu v Dejvicích, nejvýraznějšího představitele socialistického realismu v Praze, zdobí ho práce M. Švabinského, C. Boudy a dalších umělců. Začátek ve 14.00 na zastávce tram. č. 2, 8 „Podbaba“. (J. Škochová)

▲ **11. st. Kde se říká U Černého medvěda?** Vycházka za osudy a příběhy staroměstských domů a jejich obyvatel, o kterých budou vyprávět starobylá domovní

znamení v ulicích Dlouhá, Masná, Malá Štupartská a ve dvoře Ungelt. Začátek v 15.00 na nároží ulice Revoluční a Dlouhá třída před domem čp. 724. (Z. Kobylková)

▲ **13. pá. Slavné české ženy - přednáška.** Osudy významných českých osobností napříč staletími. Zamyšlení nad strastmi denního života, povinnostmi i právy žen, nad jejich postavením ve společnosti a nad cestou k rovnoprávnosti. Začátek v 17.00 v sále PIS, Arbesovo nám. 4, P 5, v přízemí. (L. Mandová)

▲ **14. so. Pojdte, děti, za Husity!** Akce pro děti v rámci vycházek „Zábavný dějepis.“ Doba Otce vlasti pomínula a nastoupil čas ohnivých kazatelů a hrdinných bojovníků. S dětmi se dozvíme, co je to řemdi, odpustek či pavéza. V Betlémské kapli se naučíme co nejbojovněji zazpívat husitský chorál, v kostele sv. Martina si povíme, co je to vlastně „pod obojí“. Vhodné pro děti od šesti let (v doprovodu dospělé osoby). Začátek v 10.00 před Betlémskou kaplí na Betlémském nám. Cena 100/70 Kč + do objektu 30 Kč. (M. G. Zörnerová, P. Bartásková)

Studnice moudrosti – knihovna na Smíchově. Prohlídka vybraných prostor knihovny na Smíchově, která byla na počátku 20. století vybudována v secesním stylu architektem A. J. Čenským pro Ústřední smíchovskou tržnici a roku 2003 se stala sídlem jedné z poboček Městské knihovny. Začátek v 10.00 před vchodem (Náměstí 14. října 15/83, P 5). (průvodce PIS) **Setkání u sv. Tomáše.** Prohlídka kostela sv. Tomáše na Malé Straně založeného ve 13. století králem Václavem II. spolu s klášterem augustiniánů s bohatou výzdobu od barokních umělců. Začátek ve 14.00 před vchodem z Josefské ulice (zastávka tram. č. 12, 20, 22 „Malostranské nám.“). (S. A. Marchal) **15. ne. Národní divadlo.** (viz 7. 1.)

Clam-Gallasův palác. Sídlo Archivu hl. m. Prahy. Prohlídka jednoho z pražských barokních paláců, který byl vybudován pro neapolského místokrále J. V. Gallase a od r. 1747 se tento palác stal hlavní rezidencí celého rodu Clam-Gallasů. Začátek v 10.00 a ve 12.00 před vchodem (Husova 20/158, P 1. (M. Racková)

Vyšehrad. Prohlídka areálu včetně hřbitova a kasemat, podzemních chodeb někdejší barokní pevnosti. Začátek ve 14.00 před kostelem sv. Petra a Pavla. Cena 100/70 Kč + do kasemat 50/30 Kč. (průvodce PIS)

▲ **17. út. Skleněný palác.** Prohlídka prstor objektu, který reprezentuje naši moderní předválečnou architekturu. Stavbu obytného domu Zemské banky projektoval

architekt R. F. Podzemný a budova ve své době překvapovala např. topením v podlaže, terasami v nejvyšším patře či tenisovými kurty. Začátek v 15.30 u památníku padlých čs. letců na nám. Svobody, P 6 (tram. č. 2, 8, 20, 26 „Vítězné nám.“. (průvodce PIS) **19. čt. Betlémská kaple na Žižkově.** Vydáme se objevovat pražskou čtvrt Žižkov, podíváme se, kde stojí Sokolovna, radnice, kulturní dům, či kde stávala obecní váha a především s námi objevíte utajenou kubistickou stavbu Betlémské kaple architekta E. Králíčka v Prokopské ulici. Začátek v 15.00 na zastávce tram. č. 5, 9, 26 „Lipanská“. (A. Škrlandová)

▲ **21. so. Národní divadlo.** (viz 7. 1.)

Tradice a výzvy české vzdělanosti v Evropě. Prohlídka stálé expozice Národního

Betlémská kaple v Prokopské ulici. (Vycházka 19. 1. Betlémská kaple na Žižkově)

pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského. Návštěva výstavy bude spojená i s výkladem o historii muzea i o historii domů, ve kterých muzeum sídlí. Začátek akce ve 14.00 před vchodem (Valdštejnská čp. 20, P 1) Cena 100/70 Kč + do muzea 60/30 Kč. (M. Šustová) **Břevnovský klášter.** Prohlídka klášterního areálu včetně barokní baziliky sv. Markéty, románské krypty a budovy prelatury. Začátek v 15.00 před kostelem sv. Markéty (zastávka tram. č. 22 „Břevnovský klášter“). Cena 100/70 Kč + do objektu 50/30 Kč. (M. Vymazalová) **22. ne. Rudolfinum – dnes sídlo České filharmonie.** Prohlídka vybraných prostor této významné novorenesanční budovy architektů J. Zítka a J. Schulze. Začátek v 10.00 před vchodem z Alšova nábřeží. (průvodce PIS) **Po stopách Matěje Rejska.** Celá epocha pozdní gotiky se před námi otevře na vycházce, během které navštívíme Prašnou bránu a poté, co si prohlédneme expozici v jejím interiéru, zamíříme k domu

U Jednorozce a nakonec dojdeme k až Týnskému chrámu. Začátek ve 14.00 před Prašnou branou na nám. Republiky. Cena 100/70 Kč + 20 Kč. (J. Škochová) **Hotely, kavárny a kabarety aneb „U Buců zhaslí“.** Po stopách kdysi slavných podniků v okolí Jungmannova náměstí, v ulici Na Příkopě, Na Poříčí a v Hybernské ulici. Rozmarná vycházka za někdejší atmosférou pražského večerního a nočního života. Začátek ve 14.00 u pomníku na Jungmannově nám. (B. Kocourek) **23. po. Zemská porodnice u sv. Apolináře.** Souvislost mezi dnes již zaniklým nechvalně známým podnikem Jedová chýše a bývalou Zemskou porodnicí u sv. Apolináře zjistíte na vycházce, která vás zavede i do kaple sv. Kříže dnešní gy-

nekologicko-porodnické kliniky. Začátek v 16.00 před vstupem (ul. Apolinářská čp. 18, P 2). (M. Racková)

▲ **25. st. Slavní pražští podnikatelé – přednáška.** Přednáška o podnikatelských úspěších a osudech rodiny Ringhofferů, Waltrů, Odkolků, Waldesů, Kolbenů, Zátků, Wagnerů, H. Podolské a dalších. Začátek v 17.00 v sále PIS, Arbesovo nám. 4, P 5, v přízemí. (E. Sokolová)

▲ **27. pá. Karolinum a historické koleje Karlovy univerzity.** Během prohlídky vybraných prostor budovy Karolina, které je dnes sídlem rektorátu UK se dozvíte o okolnostech vzniku Karlovy univerzity, o tom, kde se nacházely historické koleje či o vnitřním řádu této instituce. Začátek v 15.30 před budovou Karolina (Ovocný trh 541/3, P 1). (P. Bartásková)

▲ **28. so. Národní divadlo.** (viz 7. 1.) **Štrašnicemi minulosti i současnosti.** Procházka okolo Bečvářova dvora ke kostelu Neposkrvněného Početi Panny Marie, prohlídka interiéru Trmalovy vily, významného díla architekta J. Kotěry. Začátek ve 13.00

ve vestibulu stanice metra A „Strašnická. Cena 100/70 Kč + do vily 40/20 Kč. (Z. Kobylková)

▲ **29. ne. Za Golem na Josefov.** Vycházka pro děti. Zajímavé povídání o památkách Židovského města spojené s návštěvou Starého židovského hřbitova a Staronové synagogy. Začátek v 10.00 na nám. F. Kafky (u kostela sv. Mikuláše na Starém Městě). Vhodná pro děti od šesti let (v doprovodu dospělé osoby). Cena 100/70 Kč + 60 Kč. (Z. Tlášková Pavlovská, M. Koblihová)

Strahovský klášter a jeho obrazárna. Prohlídka ambitu, kapitulní síně, obou refektářů a Strahovské obrazárny s díly od gotiky k romantismu. Začátek v 9.30 a ve 14.00 na Strahovském nádvoří před kostelem sv. Rocha (galerie MIRO). Cena 100 Kč + do obrazárny 40 Kč. (E. Sokolová)

Pinkasova a Španělská synagoga. Prohlídka památek židovského ghetta v rámci cyklu „Poznávejte Židovské město“. Začátek ve 14.00 u Pinkasovy synagogy v Široké ul., P 1. Cena 100/70 Kč + do objektů 75 Kč. (Z. Tlášková Pavlovská)

▲ **31. út. Za Vlastou Burianem** Právě v tento den si připomeneme výročí úmrtí krále komiků V. Buriana a projdeme se po některých místech, kde působil a rozesmával publikum. Vzpomeneme divadlo Rokoko, Červenou sedmu, divadlo Adria, ale především Divadlo V. Buriana, které od r. 1930 sídlilo v Paláci Báňské a hutní společnosti. Začátek v 16.00 v pasáži Lucerna pod schodištěm do kinosálu (stanice tram. č. 3, 9, 14, 24 „Václavské nám.“). (P. Lešovská)

Vycházky se konají, sejde-li se nejméně šest účastníků. Max. počet je 70 ve skupině (není-li uvedeno jinak). Přednost mají klienti se vstupenkou zakoupenou v předprodeji. Vstupné do objektů si hradí účastníci sami. Dětem do 15 let, studujícím, seniorům a invalidům poskytujeme slevu. Max. kapacita sálu PIS – 30 osob.

KONTEJNERY PRO PRAHU 1

Na území hl.m. Prahy je dočasně pozastaveno přistavování velkoobjemových kontejnerů, protože Rada hl. m. Prahy rozhodla o zrušení zadávacího řízení na veřejnou zakázku „Zajištění systému nakládání s komunálním odpadem“. Přinášíme alespoň adresy nejbližších sběrných dvorů:

- Praha 2, ul. Perucká 10
- Praha 4 – Spořilov, ul. Zakrytá
- Praha 5 – Jinonice, ul. Puchmajerova
- Praha 5 – Košíře, ul. Klikatá 1238/90c
- Praha 6 – Dejvice, ul. Proboštská 1.

Provozní doba: po–pá: 8.30–17.00 (v zimním období 17.00), so 8.30–15.00.

Jak na povánoční úklid?

EKORUBRIKA

Vánoční svátky jsou pryč a chvíle pohody se možná mění v otravné hledání místa pro nové věci, které nám Ježíšek přinesl. Je vcelku zdravé čas od času prověřtat skříňe a kumbály a zbavit se toho, co už jen překáží. Je ale potřeba vědět, kam co dát a co kam vyhodit, abychom se do nového roku nepoušteli s tím, že všechno vyhodíme na dvorek.

S balícím vánočním papírem, papírovými krabicemi a papírem obecně je v Praze pořízení vcelku jednoduché. Dají se prostě do modrého kontejneru na papír, odkud se odpad dostane ke zpracování a kdo ví, třeba si příští rok koupíte vánoční balicí papír, v kterém bude i vámi vyhozený papír.

Ke konci druhého týdne dá hromádka Jehličí pod kdysi krásným vánočním stromkem jasně najevo, že je Tři králů a čas stromek odstrojít a vynést z bytu. Kam s ním? Vánoční stromek nechte u nádob na směsný odpad, v prvních týdnech je budou Pražské služby svážet do pražské spalovny, kde se z nich vyrobí teplo a elektrická energie.

Pokud při úklidu vyřadíte nějaké staré oblečení, můžete je odnést do některého z kontejnerů na textil. Bývají například na parkovištích u hobby marketů. Je to trochu výlet, protože přímo na Praze 1 žádný není. Některé oblečení se dá rozstříhat a použít jako hadr na úklid. A nebo rozstříhat a znova sešít. Ze dvou starých košil může po pár stezích vzniknout plášť pro malého prince. Ostatně děti můžete do tvorby z hadrů sméle zapojit, doba karne-

valů se ostatně blíží.

Pokud do vaší domácnosti přibyl nějaký nový elektrospotřebič a ten starý půjde pryč, pak jej rozhodně nevyhazujte do popelnice. Tam totiž nepatří. Staré elektrospotřebiče můžete odevzdat v prodejné elektro. A pokud jde o větší spotřebiče typu televize, pračka nebo lednice, pak je lepší zajet do sběrného dvora. Na Praze 1 žádný sice není, ale můžete využít kterýkoliv sběrný dvůr v Praze (viz Kontejnery pro Prahu 1). Obyvatelé Prahy zde mohou kromě elektroodpadů nechávat i velkoobjemový odpad a nebezpečný odpad (například staré barvy a chemikálie) zcela zdarma. Takže jestli se po Vánocích zbavujete starého gauche, pak s ním můžete právě sem.

Ale než něco vyhodíte, zkuste se v okolí a po známých poptat, jestli někdo z nich nepotřebuje něco z toho, co vyhazujete. Vy se toho sice potřebujete zbavit, ale někomu se může starý gauč ještě náramně hodit. Pro ty, kdo jsou počítačově zdatní, se nabízí možnost věci buď prodat na některém bazarovém portálu, nebo nabídnout na webech, které zprostředkovávají věci zdarma: www.vsezaodvoz.cz a www.nevyhazujto.cz.

Ale dejte pozor, abyste si na těchto webech sami nevybrali, co se vám bude hodit, zvlášť jestli jste tam šli v naději, že se zbavíte nepotřebných věcí.

Hezký nový rok přeje
Martin Mach Ondřej (Ekolist.cz)

Městská knihovna Praha 1 pobočka Hradčany
Pohořelec 25/111, Praha 1
po–čt 12.00–17.00, pá 10.00–15.00

Program v lednu
4.–25. 1. **Řemeslo, braň se, já tě morduji!**
výstava keramiky M. Novákové a A. Vaníčkové
Otevřeno v provozní době, vstup volný.

Důležité upozornění:
Rozšíření provozní doby do 15. 1. 2012 z důvodu uzavření pobočky MKP Břevnov
po 12.00–17.00, út–čt 9.00–19.00, pá 10.00–15.00

otevírací doba Ústřední knihovny
Mariánské nám. 1 Praha 1
út–pá 9.00–19.00, so 9.00–17.00

LEDEN

POŘADY PRO SENIORY

Koncert pro seniory se koná ve středu 1. února od 14.30 v Malostranské besedě, Malostranské náměstí 21, Praha 1

Ztajená historie Prahy – vycházky Vlastivědného kroužku, sraz vždy ve 13. 45
14. 1. **Beethoven a Wagner v posled v extrahotelu** – sraz za Prašnou bránou
28. 1. **V oblasti Chudenic nová žn pověstových poznání** – sraz na stanici tramvaje u kostela sv. Jindřicha

PLACENÁ INZERCE

BAZAR
Nekázanka 17, Praha 1

tel.: 224 210 550

VÝKUP ŠIROKÉHO SORTIMENTU ZBOŽÍ
od hodinek, zlata, stříbra, elektroniky, nářadí a
antikva-dalekohledy, mikroskopy, fotoaparáty...
VYKUPUJEME ZA HOTOVÉ I DO KOMISE!
Po - Pá 10 - 17,45 hod.
www.nekazanka.cz **volejte info**

Vynálezci a vynálezy v Národním muzeu

Výstava Vynálezci a vynálezy obdržela první cenu v soutěžní přehlídce popularizační vědy SCIAP 2011. Představuje významné i opomíjené vynálezce a objevitele, jejichž společným jmenovatelem je úzká vazba na české země. Nabízí možnost seznámit se s pestrými osudy více než 20 osobností, které po sobě zanechaly nesmazatelná díla

světového či evropského významu v mnoha oborech lidské činnosti – např. v technice, lékařství, zemědělství, biologii, chemii, ale i v humanitních vědách. Opomenuty nezůstaly ani kuriózní a absurdní výtvoř. Výstava je doplněna řadou interaktivních modelů a her. Vidět ji můžete v Nové budově Národního muzea do 1. května 2012.

Právní poradna spotřebitelského časopisu dTest

Dotaz: Zakoupila jsem si v obchodě sedací soupravu. Po čtvrt roce běžného používání je potah gauche celý prosopaný a rošt propadlý zhruba o 20 cm. Gauč je tedy zcela nepoužitelný. Reklamace mi byla zamítnuta z důvodu nadměrného opotřebení. Sedací soupravu ale máme pouze na chatě a užíváme ji jen o víkendech. Jak máme postupovat dále?

Odpověď: Podle toho, jak případ popisujete, bude zřejmě sedáčka z nekvalitního materiálu a je zde i podezření na vadu výro-

by. Jedná se tedy nejspíše o vady, na které se vztahuje § 616 občanského zákoníku, dle kterého máte právo požadovat opravu nebo výměnu za nový kus a není-li to možné, též vrácení peněz. Vadu máte právo reklamovat znovu a v případě, že vám nebude vyhověno, je možné se obrátit na soud. Před tím však doporučuji nechat si sedačku prohlédnout nezávislým odborníkem (nejlépe znalcem) a opětovnou reklamaci podepřít jeho posudkem, na jehož úhradu, vyzní-li ve váš prospěch, máte nárok.

OZNÁMENÍ

S politováním oznamujeme všem přátelům, kolegům a známým, že dne 24. 10. 2011 nás navždy opustil pan Ing. arch. Evžen Simek. Pro jeho laskavost, odborné znalosti a nadšení, se kterým se podílel na veřejném životě nejen na Praze 1, na něj budeme s láskou vzpomínat. Manželka a děti

Alexander Tomský – braňme si češtinu a čtème, vyplatí se to

Jako čerstvý maturant odešel v roce 1968 do Británie. „Já vůbec nechtěl, ale maminka mne vyhnala“, směje se. „Měla trauma ze sovětské invaze Przemysla (1939). Režim ji po válce nepustil zpátky do rodného Polska, kam se chtěla vrátit. Prála si, abych aspoň já žil ve svobodné zemi“. V Británii mu ovšem maturitu neuznali, takže ji musel složit podruhé a anglicky. Pokračoval pak studii ekonomie a politologie. Bavila ho rétorika, stylistika. To vše jej pak i spolehlivé živilo. Mimo jiné založil exilové nakladatelství Rozmluvy, které vydalo řadu slavných zakázaných autorů – Pithart, Havel, Klíma, Reynek, Škvorecký.

Británie, její kultura i zvyky mu přirostly k srdci. Přesto se hned v prosinci roku 1989 rozhodl navrátit do Prahy. Zde vedl úspěšně řadu let nakladatelství Academia, patříčí České akademii věd. A teď opět, jako kdy-si v Londýně, vydává knihy pod značkou Rozmluvy (ve spolupráci s nakladatelstvím Leda). Píše pravidelně do Lidových novin, E15, ale i do slovenského Týždne. Vystupuje často v rozhlase i v televizních debatách s politicko-ekonomickým zaměřením. A přitom stihá ještě přednášet na Univerzitě Hradec Králové. Nezbyývá, než se zeptat:

Pane Tomský, co z toho vás nejvíc těší?
Nevím. Jsem zřejmě rozený kazatel, a těší mě, když mohu něco objasnit a někoho inspirovat. Svět je totiž paradox a záhada. Nic není, jak vypadá. Pod povrchem zřejmých věcí je často všechno úplně jinak – nemyslím spiklenecké teorie, dějiny nikdo neřídí, ale pravdy skryté. Vezměte si na příklad hrůzné pravdy o EU, Euru a pečovatelském státu, celou tu krizi nových budovatelů Evropy. Mám radost, že můžu vyučovat a poučovat mladé, to znamená pokud možno veselým a vtipným způsobem vysvětlovat, že život je zázrak a dar a měli bychom být za to vděční (komu asi?). Takže každé ráno je počátek dobrodružné cesty, na které potkáme druhého člověka jako radostné setkání a příležitost. A vůbec, že nic není samozřejmé a obyčejné. Docela všední, obyčejný den je plný ohromujících maličkostí, jen je vidět – k tomu potřebujeme poezii, umění metafor, abychom se naučili vidět. „V tom stavení mluvil pes a štěkal hospodář“ (Deml), „v sadě stkví se z jara tis, tišší sotva našel bys“ (Palivec), „až té trávy nesetě na mém hrobě rozkvetě, či pak moje rodné lány, koho jednou budete?“ (Sládek), „až mě vypije poslední sklenice vína“ či „nemiluj sebe, natož bližního“ (Holan).

Pod stromečkem jsme mnozí našli nějakou knihu. Vy sám jste vydal v uplynulých letech řadu bestsellerů, například romány Khaleda Hoseiniho Lovce draků a Tisíc planoucích sluncí, které se stále výborně prodávají. Přitom ale říkáte, že lidé čtou stále méně, hlavně muži. Čím si to vysvětlujete?

Žijeme v době zániku společenské prestiže knihy, zvláště románu. Ve společnosti rozpadlé na jednotlivce zaniká povědomí civilizace, tradice a pospolitosti, tudíž se

rozpadá i kultura. Společnost, to zvláštní předivo vztahů, přestáváme reflektovat, jako bychom nebyli její smysluplnou součástí. Literatura se stává osobní zálibou, hobby, nikoli nutností, natož aby měla význam pro život celku. Nepotřebujeme už vědět, co se s námi všemi děje. Zajímáme

se jen o sebe a proto nemáme čas na čtení. Proč muži ztrácejí vztah k imaginaci slova, dost dobře nevím. Vystačí si s holými fakty. Dnes už většinu prózy píší ženy. Muži jako by ztratili budoucnost.

Že čtení obohacuje a zušlechťuje duši, to my, čtenáři víme. Ale jak to vysvětlit těm nečtenářům?

Tak jak vysvětlíte každý koníček. Těžko, když jde o záležitost individuální poustevnické záliby. Teprve až přijde úspěšný film, tak sáhnou čtenáři (ve větším počtu) i po knize, neboť tuší, že literární předloha bude lepší. To je ale ubývajíc menšina.

Ted' se navíc projeví zvýšení DPH na knihy. Co se stane s českou literaturou a s nakladateli?

Je absurdní, že v situaci malého národa, kdy nám hrozí postupný zánik nejen literární kultury, ale i obyčejné gramotnosti a všeobecné kultivovanosti, ještě zdražujeme

knihy. Kdo nečte, špatně mluví, kdo špatně mluví, špatně myslí, kdo špatně myslí, špatně jedná – a to bude mít i negativní důsledky ekonomické. Vypadá to, že u nás po barbarském zdražení teď zůstane na trhu jen bulvár jako v Bulharsku. Očekávám do dvou let po druhém zvýšení daně krach zhruba poloviny nakladatelů a knihkupců. Kniha je v podstatě na jedno čtení – proto je vždycky drahá. Za první republiky měli lidé pocit, že koupí knihy podporují kulturu, stejně jako jsem to zažil v exilu. Moje teta, učitelka, dětem, které doma svou zamilovanou knižku neměly, sama nějakou z vlastní kapsy koupila. Myslím, že se bála, co z nich jednou bude. A jak jí za to byly vděčné! Ještě po letech od nich dostávala dopisy. Většina smrti světa knihy nezdaňuje vůbec, na západ od nás 5 –7 %, ale kompenzují to masivními dotacemi autorům, do knihoven, škol a čtecích programů pro děti. U nás téměř nic, a to jsme malý jazyk, zatímco takové Skandinávci si své malé jazyky úzkostlivě chrání a mají tím pádem mnoho světových autorů, takže se jim to nakonec i vyplatí.

Věnujete se také překladové literatuře, a to zejména té britské. Jakou českou knihu nebo autora poslední doby ale považujete za výjimečné?

Ve srovnání se světovou literaturou jsme na tom dnes bídně. Snad Květa Legátová: Jozova Hanule, Ivan Klíma: Láska a smetl, Vaculíkovo Loučení k panně, Vieweghova Báječná léta – a to jsme byli v šedesátých letech literární velmoc: Holub, Holan, Škvorecký, Lustig, Hrabal a mnoho dalších.

Vy ale nejen knížky vydáváte, ale některé i překládáte z angličtiny. Ted' například Francise Scott Fitzgeralda: Velký Gatsby u nás už vyšel mnohokrát. Proč?

Jazyk se mění a tahle nejslavnější americká kniha 20. století potřebovala po 40 letech nový překlad. Ted' je čtivější a modernější než originál. To je výhoda nových překladů.

V Anglii se musí studenti osm let v gymnáziu pracně učit alžbětinskou angličtinu, aby vůbec rozuměli Shakespearovi.

Mluvíli jsme o tom, že se čeština v posledních dvaceti letech rychle mění, převážně k horšímu.

Jazyk, čili slovní vazby, se zjednodušují, zaniká velmi mnoho slov. Mám pocit, že se tento jinak normální proces zrychluje právě tím, že nežijeme v literárním, ale spíš audiovizuálním světě. Mně obzvlášť vadí to neustálé pronikání základní angličtiny: mé jméno je, všude jen bylo, má, dělá apod. A samozřejmě i vazeb jako Sazka aréna, Vyšehrad hotel...Viděl jsem i název Piskáček Security! A nedávno jsem dokonce četl

v novinách výrazy *naspeedovaný, vyzdrojovaný*... Brzy budeme říkat: pojedu Škoda autem na Vitava most. Nejhorší je ale nicneříkající otomování – je to o tom.

Mě nejvíc mrzí, když lidé uzavírají mailovou korespondenci, ale dokonce i telefonické hovory slovy: Máte hezký den! Nemohl byste, jako člověk k tomu povolaný, vysvětlit, že to je také hrozný anglicismus?

Ano, přípustné by to bylo. Mějte se fajn, mějte se rádi, mějte – alespoň zvrtné se. Anebo běžné – přeju vám hezký den. Jenže ono se to asi bohužel vžije. Angličtina je lingvodicní – požírá jazyky, protože je globální a negramatická. Pády nahrazuje frazeologii a když se učíte anglicky celé věty nazpaměť, vejde vám to nakonec do krve. Škvorecký kdysi napsal, že překladatelé tak od třetí části překladu začínají podléhat kouzlu anglické frazeologie. Horší je, když kazí slovosled – sleposled. To je také na pováženou.

Jsmo na samém prahu roku, který zatím nevypadá moc přívětivě, ze všech stran se valí strašidelné předpovědi ekonomů i politiků. Lze na této celoevropské krizi najít něco dobrého, abychom se nového roku nemuseli obávat, něco, čím bychom se mohli uklidňovat?

Samozřejmě. Na všem špatném je něco dobrého, i když materiální ztráty pro ty chudší mohou být značné. Zjistíme, že ne samým chlebem živ je člověk, že existuje mnoho drobných radostí, ohromných maličkostí, z nichž plyne větší potěšení než z výletu na Kanárské ostrovy, a možná i objevíme důležitost vztahů místo konzumu. Možná se lidé naučí vzájemně si pomáhat a vznikne společenství. Možná přestaneme mít požadavky vůči státu a považovat je za práva. Ta tam je dávná hrdoost chudých na samostatnost! Možná začneme investovat víc (času) do dětí. Možná si uvědomíme, že neumíme žít. Možná objevíme i kouzlo poezie. Možná. Tak praví kazatel. Každá krize je ale konec iluzí a to je dobře.

Přestože je zima, těším se už na vaše příští letní přemítání, ve kterém vždy tak krásně a poeticky dovedete vysvětlit, jak má být člověk pokorný k přírodě, pokusit se o návrat ke kořenům a nebrat vážně politiky.

Bohužel, politici se už opět stali „prchavým svědectvím ustavičných hovad.“ (Holan).

Ale poezie je věčná, protože život je zá-zrak a dar.

Martina Fialková

ŠKOLY VZDĚLÁVÁNÍ VÝCHOVA

Nejstarší a nejzajímavější vysvědčení

Výstava **Od Marie Terezie po dnešek – Školní vysvědčení v proměnách času** je završením projektu ve světle dějin školství, jehož součástí byla i soutěž o nejstarší a nejzajímavější vysvědčení. V Národním pedagogickém muzeu a knihovně J. A. Komenského se na jejím základě sešlo téměř tisíc vysvědčení. I díky těmto darům se tak podařilo shromáždit vysvědčení od 18. století až po současnost. Nejstaršími vystavenými dokumenty jsou vysvědčení učitele Václava Peršika vydaná Normální školou

v Praze a Vzornou hlavní školou U sv. Jindřicha v Praze dne 28. listopadu 1776. Nechybí vysvědčení z gymnázií, triviálních, hlavních, obecných, měšťanských a základních škol a z řady dalších středních škol. Výstava mapuje jejich podobu na celém území někdejšího Československa, tedy i na území Slovenska a Podkarpatské Rusi, a to včetně vysvědčení zde žijících národnostních menšin. Opomenuty nejsou ani české menšiny v zahraničí, k vidění jsou například vysvědčení z chorvatského Daruvaru, ze škol Spolku Komenského ve Vídni, z Volyně či z Argentiny.

Vedle toho jsou vystavena i vysvědčení řady českých osobností. Jedná se například o kopie vysvědčení politiků Františka Ladislava Riegra, Karla Kramáře, Aloise Rašína, historika Josefa Pekaře, lékařky Anny Bayerové, které Národnímu pedagogickému muzeu a knihovně poskytl Archiv Národního muzea. Přímo ze sbírek NPMJAK pochází vysvědčení Vítězslava Háška. K vidění jsou i vysvědčení současných osobností, například paní Livie Klausové nebo Ivanky Deváté. K výstavě byl vydán katalog *Vysvědčení jako součást dějin školství – Od 18. století po současnost*, který podrobně mapuje vývoj podoby klasifikace. Text je doplněn bohatým obrazovým materiálem (více než 120 barevných fotografií).

Výstava v Národním pedagogickém muzeu a knihovně J. A. Komenského ve Valdštejnské 20, Praha 1 potrvá do 10. června 2012.

Přijďte na Antropofest

Zajímavý filmový festival (nejen) studentských dokumentárních filmů vznikl před třemi lety. I letos nabízí Antropofest dvou-denní přehlídku filmů s tematikou sociální antropologie, a to na mezinárodní úrovni. Zjednodušíme-li pojem sociální antropologie, můžeme se těšit na velmi zajímavé filmy o lidech – a to pojednané z nejruznějšího hlediska. Může to být o postavení žen v romské společnosti, o lidech žijících daleko na severu Ruska, kteří touží, aby se jejich domov stál lákavým turistickým cílem, a to se nedaří, nebo o Čechích z chudé Moldavské vesničky Goluboje, ale i o české komunitě žijící ve Švédsku, zemi, kterou si

s českou emigrací obvykle nespojujeme. Tolik loňský ročník.

A tipy na letošní rok? Mohou to být filmy: *Kultura daru*, režiséru Eichelbergera a Kaminského z Polska, kteří sledují alternativní formy sociálního myšlení. V dokumentu vedou dialog o dynamické změně kultury v současnosti. Nebo *Shooting Freetown* režiséra Hansona z Velké Británie, zabývající se novými záblesky kreativity lidí po skončení občanské války v Sierra Leone.

Dokumenty nabídnou sondy do životů jedinců, kteří se nějakým způsobem vymykají řádu společnosti, ale také do života skupin lidí jakkoli se odlišujících od celku

Staropražská strašidelná sobota

Zšeřelými uličkami staré Prahy se i letos, v sobotu 7. ledna, rozběhnou děti i dospělí, aby našli ukryté šířky, hlídane pražskými strašidly. Kampa, Staré Město a možná i Malá Strana jich budou opět plné. Děti i strašidel. Připojit se ale mohou i dospělí, vždyť co je krásnější, než popustit uzdu fantazii a užít si i trochu legrace a zasoutěžit si s dalšími.

Jde už o 28. ročník oblíbeného závodu Praha plná strašidel, pořádaného skauty.

Závod je rozdělen na dvě samostatné sekce. První: veřejnosti a dospělí a druhá: dětské oddíly. Dospělí (D) skautští činovníci a odvážlivci z řad veřejnosti budou soutěžit teprve podruhé, ale loňská premiéra v této kategorii byla natolik úspěšná, že se organizátoři rozhodli tuto možnost dospělým nabídnout i letos. Všichni členové hlídky D ale musí mít rok narození 1994 a starší. Dětské hlídky poběží jako tříčlenné, kategorie V (veřejnost – rodiny s dětmi) a D (dospělí) ve 2–5 členných hlídkách. Důležité je, že veřejnost a dospělí se nemusí na závod předem registrovat.

Slavnostní zahájení proběhne ve 14.00 na hřišti Týršova domu na Kampě.

První hlídky veřejnosti budou vyrazet na trať ve 14.30, tou dobou začne i jejich registrace. Po ukončení závodu, mezi 18–19 hodinou dojde k vyhlášení vítězů a také

PLACENÁ INZERCE

STAROŽITNOSTI

RYTÍŘSKÁ 21, PRAHA 1

Prodáváte rodinný šperk, obraz, případně jinou hodnotnou starožitnost? **Navštivte nás!**

Máme zájem o bronzové, slonovinové a porcelánové figurky, starožitné šperky, hodinky, hodiny, stříbro, sklo, zbraně apod. Vykupujeme i zlaté a stříbrné mince a zlomky.

Seriozně. Slušné ceny.
po.–pá. 10–18
tel.: 603 449 882 po celý den

SCARABEUS

GALERIE SCARABEUS

Praha 7 – Letná, Jana Zajíce 7
tel.: 233 383 745
scarabeus@galeriescarabeus.cz
www.galeriescarabeus.cz
Otevřeno denně 11.00 – 18.00

VÝSTAVA
Starožitné panenky a medvídci z období 1900–1950 z Anglie, Německa a Rakouska-Uherska ze sbírek Ing. Aleny Doležalové **prodloužena do 31. 1. 2012**

STÁLÉ EXPOZICE
Medvídek – Teddy bear
(sbírka historických medvídků)

Muzeum kávy Alchymista
podrobnosti na www.muzeumkavy.cz

JAZYKOVÉ KURZY V CENTRU
Karlovo náměstí 30, 723 103 000
www.jazykovaagentura.cz

LINGUA SANDY
NABÍZÍ JAZYKOVÉ KURZY
angličtiny | španělštiny | francouzštiny
italštiny | ruštiny | němčiny | arabštiny
japonštiny čínštiny | švédštiny
hebrejštiny | maďarštiny | chorvatštiny
dánštiny | norštiny | turečtiny
novorečtiny | nizozemštiny | a dalších

- ♦ pomaturitní studium angličtiny + doplňkového jazyka zdarma
- ♦ firemní a individuální výuka – vysoká flexibilita, garance kvality výuky, efektivní a cílená výuka
- ♦ dětské kurzy AJ, FR, IT, AR, SP, JAP

Lingua Sandy
zápis po–čt 10:00–18:00
pá 10:00–17:00
www.lingua-sandy.cz
Na Florenci 9, Praha 1, 2. patro č. 212
tel.: 224 816 269–270, 777 079 152

– nábožensky, politicky, geograficky. A také o lidech, které stav společnosti, v níž žijí, odsuzuje k životnímu způsobu, který by si sami nevybrali.

Tvůrci jednotlivých dokumentů mají během projekcí příležitost své filmy osobně představit a diváci mají prostor na následné otázky. V rámci festivalu v **Divadle Do-beška, Jasná 6, Praha 4 ve dnech 27. až 28. ledna** probíhají odborné debaty, jsou připraveny koncerty a další doprovodný program.

Jednotlivé časy projekcí i celý program naleznete na www.antopofest.cz.

–PR– (Maf)

KLUB RODIČŮ MALÝCH DĚTÍ
Karlova ul. 8, Praha 1
čtvrtek dne 12. ledna 2011
16.30–18.00 hod.
Téma schůzky:
výchova dle M. Montessoriové
Vstup volný, o děti je během schůzky postaráno.

Filmový režisér Timothy Burton

TIP NA DVD

Americký filmový režisér Timothy Burton je i u nás dobře znám. Do širšího povědomí se dostal především díky prvním dvěma dílům filmové série o Batmanovi, hrdinovi proslulého amerického komiksu, které natočil na přelomu 80. a 90. let minulého století.

Režisér, scenárista, básník, spisovatel a filmový výtvarník Timothy William Burton (25. srpna 1958) vyrůstal v Burbanku, čtvrti, ve které se nacházejí proslulá filmová studia společností Disney, Warner Bros a Columbia. Později studoval na kalifornském Institute of Arts a brzy se stal spolupracovníkem trikového oddělení právě Disneyova ateliéru, kde spolupracoval na několika kreslených a trikových filmech. Mezi jeho první, víceméně samostatné filmy patří například loutkový film Vincent (1982) či Frankenweenie (1984), příběh chlapce, který se svého přejetého psa pokusí oživit elektrickým proudem. Film pro děti je parafází na legendy o Frankensteinovi. Pro jeho poněkud temný ráz je ale Disneyovo studio nepustilo do distribuce. Nicméně osobitost a výtvarná kvalita obou děl Burtonovi „přinesla“ možnost režírovat dobrodružnou komedii s názvem Velká dobrodružství Pee-Wee (1985), která se stala americkým hitem studia Warner Bros. Neobvykle bohatá a až bláznivá vizuální podoba filmu naplno ukázala Burtonovy kvality. Pro svůj další film dostal volnou ruku a natočil kultovní černou komedii Beetlejuice (1988), následovanou

dalším hitem Batman (1989). Těmito filmy pak Burton vstoupil definitivně mezi uznávané hollywoodské režiséry. Další pokračování „batmanovské“ série s názvem Batman se vrací (1992) je jedním z nejuchvatnějších, nejtemnějších a svým způsobem nejzvrhlejších „burtonovským“ typickým filmem. I když kasovně velmi úspěšný, byl přece jenom přijímán diváky trochu rozporuplně. Do konce tisíciletí pak Burton natočil ještě pět dalších více či méně úspěšných filmů – Stíhací Edward (1990, s Johnny Depem), Ed Wood (1004), Mars útočí! (1996) a Ospalá díra (1999). Kontroverzi vzbudila Burtonova Planeta opic (2001, remake proslulého filmu z roku 1968), která byla částečně pojata jako parodie, což se většině diváků a částečně i kritice příliš nelíbilo. Film byl nicméně opět kasovně velmi úspěšný. V roce 2003 Burton režíroval příběh přátelství otce a syna s názvem Velká ryba, který je považován za jeho nejemocionálnější a nejosobnější film a získal si příznivé ohlasy nejen u diváků, ale i u filmové kritiky. Další film, příběh „mrtvé nevěsty a nešťastného ženicha s názvem Mrtvá nevěsta Tima Burtona (2005, spolu s Mike Johnsonem) byl v roce 2006 nominován na Cenu akademie. Mezi „thráky“ patří i Karlik a továrna na čokoládu (2005), muzikálový horor Sweeney Todd: Dábelský holič z Fleet Street (2007) či Alenka v říši divů (2010).

Většinu filmů Tima Burtona lze najít na DVD s českou podporou.

R. R.

Ragtime Scotta Joplina

Americký černošský hudebník Scott Joplin byl jeden z prvních představitelů hudebního stylu ragtime. Mezi jeho nejslavnější skladby patří Maple Leafs Rag, a také The Entertainer, který byl titulní písní slavného filmu Podraz. Tato skladba se dokonce v roce 1974 dostala na třetí místo americké singlové hitparády.

Přesné datum narození Scotta Joplina není známo – ví se jen, že se narodil v Lindenu v Texasu někdy okolo roku 1867 jako druhý ze šesti dětí. Již od útlého dětství se u něho projevoval hudební talent, a tak mu matka opatřila německého učitele hry na klavír, který mu dal solidní základy „klasického“ klavíru. To se Joplinovi v pozdější době velmi hodilo a silně ovlivnilo jeho vlastní tvorbu. Na rozdíl od ostatních muzikantů, hrajících stejným stylem, zní jeho ragtime poněkud klasicky. Klasické hudební vzdělání si Joplin později ještě doplnil na Smithově univerzitě, kde studoval hudební teorii a skladbu. Koncem 80. let opustil domov a začal si vydělávat hraním. Jako zpěvák a pianista mnoha malých hudebních seskupení procestoval celý středozápad. V roce 1895 Scott Joplin zpíval dvě písně Please Say You Will a A Picture of Her Face v Syrakusách v New Yorku a díky jim se pomalu stával slavným. O tři roky později již prodal šest svých klavírních skladeb, z nichž ale pouze jediná byla ragtime. Joplin

nova nejslavnější skladba je již zmiňovaný Maple Leaf Rag z roku 1899, který vytvořil z ragtime hudební formu a katapultoval jej na horní příčky žebříčku prodejnosti. Díky příjmům za tuto skladbu se mohl se svojí novou ženou přestěhovat do vytoženého St. Louis. Zde vzniklo mnoho z jeho nejznámějších skladeb, zmiňme alespoň The Entertainer, Elite Syncopations, March Majestic či Ragtime Dance.

Okolo roku 1916 se u Joplina začala projevovat celá řada zdravotních komplikací. I přes to ale dál intenzivně skládal a dokonce nahrál téměř šedesát vlastních skladeb, mezi nimi například Maple Leaf Rag, Something Doing, Magnetic Rag. O rok později byl hospitalizován v newyorské nemocnici, kde 11. dubna 1917 také zemřel.

Hudba Scotta Joplina tvoří jakýsi mezistupeň mezi tradiční černošskou lidovou hudbou a pozdějším tradičním jazzem. Vyznačuje se pravidelným rytmem v polkovém či pochodovém tempu a bohatě synkopovanou melodií. Joplin v ní vlastně zkombinoval afroamerický folk s evropským romantismem 19. století. I když se ragtime rozhodně nestal nosným stylem jazzu, zůstala Joplinova hudba velmi dlouho populární. Díky tomu má Scott Joplin také vyrytou svoji hvězdu v Síni slávy v St. Louis.

R. R.

Národní divadlo

NÁRODNÍ DIVADLO			
1. Hry o Marii	O		
5., 6. Louskáček – Vánoční příběh	B		
7. Louskáček – Vánoční příběh	B	14.00, 18.00	
8. Nápoj lásky	O	17.00	
14. Čarokraj předpremiéra	O	14.00	
ČAROKRAJ 1. premiéra	O		
15. ČAROKRAJ 2. premiéra	O	14.00	
Čarokraj	O	17.00	
17., 23. Radúz a Mahulena	Č		
18., 24. Král Lear	Č		
19. Cyrano z Bergeracu	Č		
20. Naši furianti	Č		
21. Zkrocení zlé ženy	Č	14.00, 19.00	
25. Jakobín	O		
26., 30. Konec masopustu	Č		
27. Sluha dvou pánů	Č		
28., 29. Čarokraj	O	14.00, 17.00	
31. Labutí jezero	B		
STAVOVSKÉ DIVADLO			
1. Racek	K	17.00	
Mozartissimo agentura BM Art		21.00	
2., 19. Věc Makropulos	Č		
4. Kouzelná flétna	O	18.00	
5. Třikrálový koncert	K		
6. Così fan tutte	O		
7. Taneční kontrasty Bohemia Ballet	B		
10. Miniatry 2012 premiéra	B		
12. Rinaldo	O		
14. Zlatovláska	B	14.00, 18.00	
15. Slavnostní galavečer			
Mezinárodní týdny tance	B		
16. Spen v zemi indiánů	Č		
18. Deváté srdce	Č		
20. Figarova svatba	O		
21. Racek	Č	14.00, 19.00	
22. Únos ze seriálu	O	17.00	
23. Byt či nebyt	Č		
24. Kouzelná flétna	O		
25. Richard III.	Č		
26. Baletománie	B		
27. Mozartovy narozeniny 2012	K		
28. Čaj u pana senátora	Č	13.00	
Mikve	Č		
29. Sněhová královna	Č	13.00	
Revizor	Č		
31. Deváté srdce	Č		
STÁTNÍ OPERA			
2. La traviata	O		
3., 25. Rusalka	O		
4. 19. Aida	O		
5. Madama Butterfly	O		
6., 27. Carmen	O		
7. Kouzelná flétna	O		
8. Giselle	B	14.00, 19.00	
10. Giselle	B		
11., 21. La traviata	O		
12. TŘI PINTOVÉ premiéra	O		
13., 16. Fantom Opery	B		
14. Prague Ballet Gala	B	20.00	
15., 18., 22. Netopýr	B	14.00	
17. Tři Pintové	O		
20., 28. Nabucco	O		
24. Rigoletto	O		
26. Chanticleer		20.00	
29. Labutí jezero	B	14.00, 19.00	
DIVADLO KOLOWRAT			
16. Blackbird	Č		
17. Na ústupu	Č		
18. Nezlomíš se...?	Č		
21., 30. Zitra se bude...	O		
25. Historický monolog	Č		
27. Spinavé ruce	Č		
28. Camoufi • AGE			
Taneční divadlo J. Kodeta a J. Růžičky	B		
NOVA SCÉNA			
1. Kouzelný cirkus	LM	17.00	
2., 6., 7. Kouzelný cirkus	LM	20.00	
3., 12. Moonshine	B		
8. Miniopery DoP	O	14.00	
9. Miniopery DoP	O	10.00	
13., 14. Legendy magické Prahy	LM	20.00	
17. Co se stalo, když Nora opustila manžela	Č		
18. Ohrožené druhy	Č		
20., 21. Casanova	LM	20.00	
22. Baletní škola J. Nemce	Č	14.00	
Čekání na Godota	Č		
28. Kouzelný cirkus	LM	14.00, 20.00	
29. Garfield			
Dětský domov se školou Býchory a Barry&spol.		17.00	
Č činohra, B balet, O opera, K koncert,			
LM Laterna magika, DoP Dětská opera Praha			
Začátky představení v 19.00, není-li uvedeno jinak.			

Divadlo na Zábradlí

13. 1. v 19.00

Václav Havel: Asanace

Skupina architektů připravuje demolici středověkého malebného městečka v podhradí, na jehož místě má být vystavěno panelové sídliště pro dva tisíce obyvatel. Hrají J. Ornest, K. Maděričová, O. Veselý, I. Chmela, I. Lupták, N. Drabišáková, N. Řehořová, O. Mataj, L. Hampl, M. Mejzlík, J. Dvořák, I. Voříšek, D. Svobodová, H. Plíná, I. Slámová, režie D. Czesany

Stavovské divadlo

14. 1. v 19.00

Opera podle knížky Geralda Durrella Mluvicí balík: Čarokraj

Durrellova kniha je psána na půdorysu klasické dětské literatury „fantasy“ – děti pronikají zásluhou neobvyklého setkání s mluvicím ptákem do říše Fantazie, která je zmitána vnitřními spory, a v níž je potřeba nastolit spravedlnost a pořádek. Autor

nechává volně plynout svoji obraznost a čtenář se setkává s řadou přátelských i nepřátelských pohádkových bytostí, které ovšem mezi sebou řeší v podstatě velmi „lidské“ spory. Kontrast mezi obyčejným a pohádkovým prostředím autorům vznikající opery připomíná podobný kontrast mezi „normálním“ světem a „podivuhodným“ světem opery. Operní dramaturgie Durrella má tedy mimo jiné mít s ohledem na mladé a nejmladší diváky i příjemně didaktický smysl – být zábavným průvodcem po světě opery, který má své „fantastické“ zákonitosti, a v němž je leccos možné...

Režie P. Forman

Divadlo v Celetné

15. 1. 2012 v 17.00

René Goscinny: Mikulášovy patálie

Jedenáct příběhů ze života malého Mikuláše a jeho povedených kamarádů.

Hrají: M. Ruml, P. Lněnička, L. Jůza, V. Jakoubek, Z. Charvát, M. Němec, M. Steinmaslová, P. Lagner, režie F. Nuckolls.

Jiří Bartoška ve hře „Moje hra“ v divadle Kalich.

Figurky z Malé Strany i odjinud – Sochař

Obřadně, se švihem elegána stoupal po majestátním schodišti vysoké umělecké školy. Bylo na co se dívat – vlastně ani to nebyl hezký muž, ale přitahoval onou zvláštní uhrančivostí magů – kouzelníků, kterými tolik uchvacovaly obrazy Františka Tichého. Hubená, vysoká postava, výrazná tvář olivového tónu, těžký nos s širokým chřípím, plné rty višňové barvy. Nejvíce ale přitahovaly jiskrné tmavé zornice pod černou klenbou obočí. Tvrdák, bílý límeček, manžety a dlouhé pejzy, dokreslovaly jakýsi portrét španělského granda. Šel nahoru po schodech prkenně v dlouhém havelku s límcem zvednutým ke hraně klobouku.

Jakmile „velký hypnotizér“ vstoupil do sochařského ateliéru, vzduch se napjal jak tětíva, studenti strnuli. Mág zmizel v kabině, vzápětí vyšel jako herec převlečený do kostýmu pro druhé jednání, v šedé haleně vzadu s přeloženými volnými cípy, vysokým stojákem a ohnutými rukávy. Rozhlédl se prostorem jako dravec ostrovid a hnal se k vyhlédnuté oběti. Strhl studii hlavy s podstavce, hrábl do džberu a začal nakládat s úžasnou vervou modelovací hlinu rovnou na dřevěnou podestu. S vášnivým zaujetím dobýval z hmoty podobu modelu. Bruče, skřípaje zuby, bleskově házel hroudy materiálu na palici, zpracovával ji bez sochařských nástrojů, zuřivě hnětl chytivými rukama, vmačkával detaily zpodobené tváře kulíčkovými konci svých podivuhodných prstů. Pak konec – hluboký výdech. Umyl se v kbeliku a zklidněn obešel ostatní práce, do nichž už nezasahoval.

Mezi lidmi z oboru měl věhlas, pověst talentu, mistra, „kumštýře s drápem“, který mu kdekdo záviděl. Byl hýčká, zahrnut uměleckými zakázkami. Ty ho zpočátku zajímaly a byly příjemně vysokými honoráři, kterým se dokázal podívat na „zoubky“, ale postupem doby staly se jen nutnými objednávkami, které ho tlačily, kterým ze zvyku mít peníze musil ustoupit. Z těch mučivých pout už se nevymýnal. Dělal panáky – papaláše, papaláše – panáky a jeho zářivý talent hasl. Dal se na pití, pití nezměrné, zoufalé a neuhasitelné. Se svým mistrovstvím na škole skončil, oficiální havelok s tvrdasem

dal do skříně. Jeho pohořelý ateliér zel smutnou prázdnotou.

A přeci měl období jasnozřivé, kdy se s pokorou vracel ke svým začátkům do času, ve kterém byl ještě čistý. V přislosti k sobě šel až do sebe mučednictví, hořel v tvůrčí horečce, žil jako v očišti, celé dny zabedněn a pro nikoho v sochařské dílně.

Nic platno, dábelský našeptávač v něm byl silnější. Jako magnet přitáhl ho k okamžiku, kdy odložil špachtli, vyčerpan, dovlekl se do nejbližší hospody IV. cenové skupiny a znovu „zatal pivní žílu“, tentokrát do němoty.

Pověst o jeho záračném talentu vyčpěla, účta skryla se za odsuzující úšklebek. Sochař začal být čím dál podivnější. Když ho to chytlo, najednou lovil modely, vyhledával ženy zvláštní jemné krásy, madony průzračných, něžných rysů. Ty byly ochotné

projít pustým dvorkem do nevlídného ateliéru, stát mu modelem. S oživenou starou vášní vrhal hlinu na podstavec, rval a hnětl materiál. V těch vzácných okamžicích znovu zaleskl se jeho talent, faseta na dávno osleplém drahokamu. Byly to záblesky jen dočasné, které rychle pohasly. Ani jednu z prací nedokončil.

Divky a ženy přicházely a odcházely, sochař zas zapadl do splešek pivnic, spěl ke konečnému rozpadu. Známý „ochmelka“ vymetal ubohé výčepy od břevnovské Mariánky k malostranské hospodě U Schnelů. Poplácáván pitnými kumpány, za zády vysmíván. Uměleckou dráhu svého andělského genia nechal v jedné vrátnici pod podloubím Loretánského náměstí, odkud se už nehnul. Měl tu ešus, radiátor ústředního topení, vedle pivo na stojáčku, ozezlého voříška věčně zlitého v mokřadlech alko-holu. On, kdysi arbiter elegantiarum, změnil se k nepoznání. Z rozpadlé tváře čněl rudý trudový nos, odolulé černé rty. Hověl si v bačkorách na plechovou přezku, pod vytahanými tepláky otekle kotníky ovázané fátou, na hlavě rádiovku s lemem do ruličky. Jednou se rozptýlil do neznáma. Nikdo o něm nevěděl.

Překvapením byla jeho prázdná sochařská dílna, prázdné šteláře, v pruzích světla se tetelil sochařský prach. Kam se poděly sochy žen a dívek, kam a kdy je sochař odvezl? Neodvezl. Na hromadě pod oknem s druhé strany dílny zůstaly rozbity sochařskou palici. Ležela tu torza jejich panenských čel, hrdých šíjí, královských ramen. S bizarní zátíží zničil sochař to, co neuměl dokončit. Propadl asi panice strachu, nedůvěře v sebe jak Don Juan, který lásku vyznal, ale neuměl se jí oddat.

Co vlastně ten člověk byl? Padlý sochař nebo padlý anděl? V jedné zapadlé pražské pivnici stojí nad výčepem malá ovečka ručně řezaná z dřevěného špalíku, co jich bývají přes zimu v dřevniku haldy. Ovčička je krásná, dojemně něčím posvěcená, co umí jen sochařské ruce. Sochař ji vyřezal štamgastům, když byl jednou v dobré míře – na památku.

Alena Hoblová ak. mal.

Pražské rokoko

Archiv hlavního města Prahy a Muzeum hlavního města Prahy zvou do Clam-Gallasova paláce na výstavu **Pražské rokoko. Kulturní a společenský život v Praze 1740–1791**. Výstava zavede návštěvníky do Prahy přibližně let 1741–1791, do období rozkvětu rokokového stylu, ale zároveň i období rozvíjejícího se osvícenství, racionalismu a nástupu antických reminiscencí v umění. Hraniční data jsou určena nástupem Marie Terezie na trůn a pražskou korunovací Leopolda II. Základ expozice tvoří předměty každodenního života, nábytek, ošacení, drobné předměty denní potřeby, obrazy, plastiky, grafické listy, knihy a další exponáty ze sbírek a fondů obou pořádajících institucí. Pozoruhodné sbírkové předměty zapůjčily též další pamětové instituce, jako je Uměleckoprůmyslové museum, Národní galerie, Národní muzeum, Strahovská knihovna nebo Archiv Pražského hradu i významné soukromé sbírky.

Clam-Gallasův palác, Husova 20, Praha 1, do 22. 1. 2012, otevřeno denně kromě pondělí od 10.00 do 18.00.

TŘÍDNÍ KNIŽKA DO TRAMVAJE

JITKA NERADOVÁ

Vaše vysvědčení bylo horší než to synovo, dcera neměla nikdy dvojku z chování jako vy a vaši rodiče netolerovali vaše cigarety, zatímco vám tráva už vlastně ani nevadí? Nepodléhejte panice, nejste v tom sami, škola byla, je a bude, stejně tak nekonečný proud historek, který s ní souvisí.

S Třídní knížkou do tramvaje se podíváte do školního zákulisi 21. století a sami si tak můžete odpovědět na otázku, zda je škola opravdu základ života nebo jestli je současné školství obrazem doby nebo je doba obrazem školy?

Knihla si dává ambice býti knihou úsměvnou, byť je z prostředí školního. Anebo možná právě proto! Jde o sbírku krátkých fejetonků, perliček i vzpomínek, které nemají dráždit, ale vyvolat úsměv a mnohdy i lehkou nostalgii nad tím, že léta prázdnin jsou už dávno pryč. Kniha čerpá z mnoha úsměvných zážitků na obou stranách školní katedry. Najdete v ní řadu minipříběhů, které provázejí školní docházku a většinou zůstávají idealizované v naší paměti, protože na to špatně se většinou rychle zapomíná. A to je dobře, protože ke škole humor a legrace patří.

Vyšlo v Nakladatelství Jaina

Čtveřice tančících dětí (cca 1760, porcelánová malovaná plastika, model J. J. Kändler, Mišeň, modrá podglazurní zřazka). © Muzeum hlavního města Prahy

KNIŽNÍ OKÉNKO

Otto Wichterle, vědec a vynálezce – Trojité výročí

Na Štědří den, 24. prosince před 50 lety (1961) je datován vynález měkké kontaktní čočky, která dobyla svět. Jejich zdokonalenou obdoba nosí dnes miliony lidí. Ale již v době svého uvedení na trh o deset let později, v roce 1972, se sláva geniálního

vynálezu, usnadňujícího život „obryleným“, šířila rychlostí blesku. Koncem 70. let se jméno profesora Wichterleho vyslovovalo po Praze s obdivem. Je třeba vzpomenout, jak nehezke brýlové obroučky se tehdy používaly při vadách s více dioptriemi. Rozšíření měkkých kontaktních čoček pomohlo mnohla lidem s „brýlovým“ mindrákem. To ještě kontaktní čočky aplikovala jediná optika v Praze (a dost možná i v Československu), v Mostecké ulici na Malé Straně. Byla to docela drahá záležitost a bylo třeba se nejprve nechat zapsat do několikaměsíčního seznamu čekatelů na vyšetření. Pokud po něm padl kladný verdikt, mohli jste si odnést ten skvělý vynález a stát se jiným člověkem, sebevědomějším a spokojeným.

O. Wichterle byl bezesporu jednou z nejvýraznějších osobností české vědy 20. století. Stal se průkopníkem makromolekulární chemie ve světovém měřítku a zakladatelem tohoto oboru u nás. Založil Ústav makromolekulární chemie ČSAV, který je dodnes jedním z renomovaných center základního výzkumu v této oblasti.

Mezi nejvýznamnější objevy Otty Wichterleho patří také vynález mimořádně významné umělé hmoty známé pod komerčním názvem silon, chemickým názvem polykaprolaktam. Vynul jej v době druhé světové války v laboratořích firmy Baťa ve Zlíně.

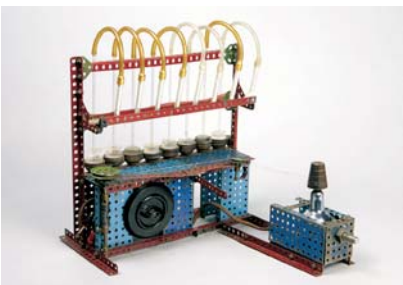
Když později, ve zminěném roce 1961, vynalezl měkké kontaktní čočky a vynul originální technologii jejich výroby, ta se stala pro Československo významným zdrojem příjmů ve volné směnitelných, tehdy velmi těžko dostupných konvertibilních měnách.

Otto Wichterle nebyl jen vědcem světového významu, ale i velkým občanem této

země. Celý život vytvřale bránil zdravý lidský rozum, slušnost a toleranci proti totalitní moci. Za tyto své postoje byl pronásledován. Za války byl vězněn gestapem, koncem padesátých let donucen k odchodu z vysoké školy, za normalizace odvolán z funkce ředitele ústavu, měl zakázaný výjezd do zahraničí a byl šikanován ze strany Státní bezpečnosti a normalizačních představitelů Akademie. V roce 1968 se jako poslanec zasazoval o demokratizační reformy. Byl jedním z iniciátorů známé výzvy 2000 slov. Po sovětské invazi v srpnu 1968 protestoval proti takzvané „bratrské pomoci“ doma i na mezinárodním fóru. Jako známá a velmi populární osobnost musel počítat s tvrdými represemi. Přesto odmítl četné nabídky odchodu do emigrace.

V roce 1990 byl Otto Wichterle zvolen předsedou Československé akademie věd. Tuto funkci vykonával až do roku 1993. Zemřel v roce 1998 ve věku nedožitých 85 let.

V roce 2012, kdy uplyne 40. let od uvedení měkkých kontaktních čoček na trh, představí osobnost Otto Wichterleho v zahraničí putovní výstava, kterou budou hostit Česká centra a zastupitelské úřady. V roce 1913 si pak připomeneme 100 let od jeho narození.

Dětská stavebnice Merkur posloužila o Vánocích 1961 profesoru Otto Wichterlovi k odliší prvních měkkých kontaktních čoček.

Profesor Wichterle ve své knize Vzpomínky uvádí: „Den před Štědřím dnem jsem si doma z této stavebnice (Merkur) sestavil nový prototyp odlévacího zařízení, ve kterém jsem jako náhon použil dynamo z jízdního kola našich kluků. Když se dynamko připojilo na zvukový transformátor, fungovalo jako motorek s naprosto přesnými otáčkami podle frekvence střídavého proudu. Z laboratoře na VŠCHT jsem si přinesl monomery a katalyzátory a také dvoulitrovou tlakovou láhev, která byla původně v kyslíkovém přístroji z pozůstatosti Luftwaffe. Láhev jsem vypláchl a natlačil argonem, abych měl doma zásobu neutrálního ochranného plynu. Na Štědřím den odpoledne jsem merkurou aparaturu uvedl do chodu a odliší prvé čtyři čočky...“

Maf

S použitím částí textů P. Kratochvíla z Akademického bulletinu 2008

Originální pohybové divadlo VESELÉ SKOKY

8. 1. ne 19.30 Ve stanici nelze
9. 1. po 19.30 E. A. Pú: Havran
14. 1. so 19.30 Baby box

Ve stanici nelze

Anna a 7 železničářů v taneční grotesce z 2. nástupiště. Tančí, zpívají, milují a potkávají své osudy. (volně inspirováno Tolstého Annou Kareninou) Anglický debut na Brightonském festivalu Fringe – nominace na cenu Argus Angel.

DIVADLO V CELETNÉ, Celetná 17, Praha 1; předprodej: 222 326 843, www.ticket-art.cz, www.veseleskoky.cz

Na LYŽE z PRAHY SKIBUSEM!

Neunavujte se řízením auta a nechte se pohodlně dovézt až pod sjezdovku od nás! Po celou zimní sezónu odjíždějí pravidelné linky autobusů z Prahy do skiareálů Herlíkovic, Šachty – Vysoké nad Jizerou a Kamenec – Jablonec nad Jizerou. **Stačí jen zavolat na infolinku 737 222 456 a rezervovat si místo.** Co je důležité, nemusíte nic platit předem! Pohodlný autobus vás zaveze přímo pod sjezdovku. Z Prahy vyjíždí naše skibusy z Černého Mostu ze zastávky v Chlumecké ul. – přímo u vstupu do stanice metra Černý Most (www.snowhill.cz/skibusy/mapa)

PRAHA ČERNÝ MOST – HERLÍKOVICE

Denní lyžování: pondělí – neděle odjezd 6.35, příjezd zpět 17.50
 Večerní lyžování: čtvrtek a sobota odjezd v 16.40, příjezd zpět 23.00

odjezdová místa	večerní: čt, so	denní: po–ne
Praha - Černý Most	16.40 / 23.15	6.35 / 18.05
Herlíkovic	18.30 / 21.30	8.25 / 16.15

Pro ty, kteří nechtějí vstávat tak brzy, bude nově od této sezóny vypravena také o víkendech dopolední linka do Herlíkovic – odjezd v 8.00, příjezd do areálu 9.50

PRAHA ČERNÝ MOST – HERLÍKOVICE

Denní lyžování: sobota, neděle odjezd 8.00

odjezdová místa	denní: víkendový	odjezdová místa	denní: so
Praha - Černý Most	8.00 / 18.05	Praha - Černý Most	6.35 / 17.50
Herlíkovic	9.50 / 16.15	Šachty / Kamenec	8.30 / 16.15

Bližší informace o jízdních řádech skibusů a aktuálních podmínkách v našich skiareálech najdete na **www.snowhill.cz** nebo na infolince +420 737 222 456.

Držitelé ISIC karty jedou do Herlíkovic za 550 Kč. Těšíme se na vaši návštěvu, tak neváhejte, zavolejte a přijedte si zalyžovat!

-PR-

HERLÍKOVICE / ŠACHTY / KAMENEC / KAŠPERKY / KOZINEC / MARIÁNKY
 www.snowhill.cz

Obecní dům kráslí Prahu právě 100 let

Obecní dům, jedna z nejvýznamnějších památek vybudovaných ve 20. století v Praze, byl slavnostně otevřen 16. 12. 1911 vernisáží výstavy tří předních českých výtvarných spolků – Jednoty výtvarných umění, Spolku výtvarných umělců Mánes a Skupiny výtvarných umělců.

Dům byl defenitivně zkolaudován 22. 11. 1912. V roce 2012 tak nelze opomenout, že tomu je právě 100 let, kdy si Pražané začali zvykat na tuto perlu secese.

V době výstavby a probíhajících prací

na skvělé výzdobě byly reakce Pražanů často i rozporuplné. Dnes nám takovou památku závidí celý svět.

Obecní dům je situovaný na samém začátku Královské cesty, na místě, kde stával kdysi rozsáhlý Králův dvůr (založen asi 1380 Václavem IV.), jehož součástí byla i lázeň, lvice a zahrady. Nový stánek kultury byl postaven podle návrhů architekta A. Balšánka a O. Polívky ve stylu secese s novorenesančními prvky a od samého počátku sloužil při nejvýznamnějších příležitostech i k reprezentaci umění. Proto též název Reprezentační dům. Hned v roce

1918 stal Obecní dům němým svědkem vyhlášení samostatnosti Československa. Další historický mezník znamenalo první setkání Občanského fóra v čele s Václavem Havlem s tehdejší komunistickou vládou, také v prostorách Obecního domu.

Po řadu desetiletí ve Smetanově síni Obecního domu působí symfonický orchestr FOK, zahajuje se zde každoročně Pražské jaro a vystupují zde hvězdy světových hudebních pódíí. Jsou zde i rozsáhlé výstavní prostory a pro další slavnostní akce

jsou využívány sály Grégrův, Sladkovského a Primátorský salónek. Všechny interiéry zdobí díla nej přednějších výtvarných umělců počátku 20. století, především Maxe Švabinského, Mikoláše Alše, Ladislava Šalouna, Josefa Mařatky, Františka Ženíška, Jana Preislera, Josefa Václava Myslbeka. Proslulá a ve světových průvodcích často zmiňovaná je výzdoba Primátorského salonku, kterou navrhl Alfons Mucha. Kromě probíhajících výstav či koncertů je v prostorách Obecního domu možné absolvovat i prohlídku s průvodcem.

Maf

TIP NA KNIŽKU

pečlivě zpracoval nad míru povolaný Ladislav Špaček, však jsou patrná úskalí jeho ztvárnění. Kreslíř musí docílit toho, aby obrazy různých situací, v nichž většinu vystupují jen dvě až čtyři postavičky, nebyly za chvíli nudné podobné. Aby vše bylo vysvětleno jednoduše a zároveň s vtípem, nepřekračujícím však míru vkusu. Proto Lukáš Urbánek, osvědčený a cenami ověřený autor řady úspěšných komiksů, stvořil elegantního Mr. Etiketu (s tváří Ladislava Špačka). Ve žlutém obleku přilétá, tak trochu jako Superman, aby čtenáře provázel celou knižkou. Mr. Etiketa glossuje, hodnotí situace nebo je sám upravuje, zasahuje do děje.

Forma ilustrace je trochu podobná těm, které známe z různých jazykových učebnic. Není ale znalost etikety také jakýmsi jazykem – a to dokonce mezinárodně srozumitelným? Knižka s Mistrem Etiketou je proto dobrým dárkem studentovi za pololetní vysvědčení či zkoušku, ale i doplnkem naší vlastní knihovny. Zopakovat si, co nás drsná a hektická doba už téměř odnaučila, se vždy vyplatí. Ovládneme-li umění etikety, budou i druzí rádi v naší společnosti. A drsnosti a hektičnosti doby dokážeme lépe vzdorovat.

Ydal Ladislav Špaček.

Mezinárodní český klub ve spolupráci s Městskou knihovnou pořádá další z cyklu besed HOVOŘÍ BEZ HRANIC
 Pondělí 23. ledna od 17.00
Zdeněk Lyčka – 600 km dlouhý přechod grónského ledovce
 Současný český velvyslanec v Dánsku miluje severskou přírodu. Společně se s třemi Dány vydal napříč grónským ledovcem – a to v nejménějším dubnu od doby, kdy v Grónsku existují meteorologická měření. Chvillemi šlo i o život. Jaké to bylo? Přijďte si poslechnout a podívat se na množství fotografií z cesty.
Městská knihovna, Mariánské nám. Praha 1, malý sál, vstup 30.– Kč.

Jistab
 STK HOROMĚŘICE

tel./fax: 220 970 080
 tel./fax: 220 971 504

Po–Pá 6.15 – 18.00
 So 8.00 – 12.00

BEZ OBJEDNÁNÍ

www.jistab.cz

Horoměřice, PRAHA-ZÁPAD, Suchbolská 682

NOVĚ OTEVŘENO
AUTO KELLY AUTOSERVIS

PNEUSERVIS A ČERPACÍ STANICE
 MOTOCYKLY, OSOBNÍ A NÁKLADNÍ AUTA, AUTOBUSY, TRAKTORY
 IDV – dovozy, přestavby
 registr vozidel Praha-západ

NA PÁR ŘÁDCÍCH

NA HRADĚ

400. výročí úmrtí *Rudolfa II.* připomene výstava v Rudolfově galerii. ▶ Stejně téma je na programu přednášky k Příběhu PH. ▶ V cyklu Jazz na hradě vystoupí ve Španělském sále *Big Band Dánského rozhlasu*.

VÝSTAVY V PODHRADÍ

Galerie Hollar otevírá tradiční výstavu *Jubilanti Hollaru*. ▶ Galerie Rudolfinum představuje amerického fotografa *D. La-Chapelleho* a v Malé galerii *Jana Híška* s kolekcí obrazů *Noční jezdec*. ▶ Po *J. Balcarovi* vystaví Galerie u Betlémské kaple malířské dílo *A. Bělocveto*va, v jehož tvorbě lze nalézt surrealismus i klasicismus, gestický projev i citlivý, avšak nelitostný záznam doby posledních let. ▶ *Historické i soudobé loutky a divadlo* jsou k vidění v Galerii Smečky. ▶ Obecní dům představuje velké osobnosti různých stylů, ale společného tématu: *byčí zápasy*. ▶ Vítěze a finalisty *Ceny 333 NG* a *Skupiny ČEZ* uvidíme ve Veletřním paláci.

ČESKÁ ASTROFOTOGRAFIE

Galaxie v Andromedě M31 (www.astro.cz) je vidět na čisté obloze i prostým okem jako mlhavý obláček. Vzdálená 2,5 mil. světelných roků je naší nejbližší sousedkou. Jako větší sestra je společně s námi členkou Místní skupiny galaxií. Rychlostí 300 km/s se blíží k Mléčné dráze, kterou za několik miliard roků pohltí a spolu splynou do jedné gigantické eliptické galaxie. Skutečnou krásu M31 ukazuje vítězná ČAM, která zachycuje rovněž vzdálenější satelitní trpasličí galaxii M32 a blízkou M110.

SUKOVA SÍŇ V RUDOLFINU

Jako novinku letošní sezony zařadila ČF do své programové nabídky *Polední recitály*, v nichž se představují koncertní mistři a první hráči orchestru. V lednu vystoupí klavírista *J. Šaroun*, který přednese skladby Rejchy, Brahmsa, Nováka, Martinů a vlastní Sonátu pro klavír. Spoluúčinkuje pěvec R. Novák (bas).

NEBE NAD HLAVOU

Merkur bude viditelný počátkem měsíce ráno nízkou nad jv. ▶ *Venuše* se nachází večer nad jz. ▶ Jupiter svítí stále v Rybách, ale přestěhoval se do první poloviny noci. ▶ Ve druhé polovině noci můžeme vidět *Saturn*, který zůstane věrný Panně až do konce léta. ▶ Z druhé strany hlídá Pannu (kromě večera) červený *Mars*. ▶ *Slunce* vstoupí 20.1. do znamení Vodnáře. ▶ Země bude Slunci nejbliže 5.1. (147 mil.km). ▶ *Měsíční úplněk* připadá na 9.1., nov na 23.1. ▶ Do blízkosti Měsíce se dostanou planety Jupiter (noc z 2. na 3.1. a 30.1. večer na jz), Mars (konjunktce 14.1.), Saturn (16. a 17.1. ráno), Venuše (konjunktce 26.1.). ▶ Maximum meteorického roje *Kvadrantid* připadá na 4.1. ráno (Měsíc zapadá 2 hod. před svítáním). Očekávají se rychlé meteory s počtem až 130 za hodinu. ▶ Stále se vkládají velké naděje do komety *Garradd*.

KONCERTY V RUDOLFINU

Na programu novoročních koncertů ČF je *Mozartova Symfonie D dur* *Haffnerova a Píseň o zemi G. Mahlera*. Pod taktovkou šéfdirigenta E. Inbala vystoupí mezzosopranistka B. Fink a tenorista S. Gould. ▶ S dirigentem T. Netopilem uvede ČF skladby *L. Fišera, D. Šostakoviče a J. Brahmsa*. Sólistkou večera je A. Peebo, mezzosoprán. ▶ SOČR s dirigentem S. Vavřínkem přednesou suitu a koláže z filmové hudby, které zpracoval *J. Dušek*. Jejich autory jsou *L. Fišer, J. Sternwald, Z. Liška, S. Havelka*. Spoluúčinkuje PFS. ▶ *Ve Violoncellovém koncertu a moll R. Schumann*a se představí T. Jamník. Následuje *Berliozova Fantastická symfonie*. ČF řídí E. Inbal.

NÁRODNÍ MUZEUM

V nové budově mají návštěvníci možnost zakoupit *dárkové vstupenky*. Jejich platnost je 12 měsíců. ▶ ČMH připravilo výstavku k 70. výročí úmrtí *J. Ježka*. Další drobná výstavka připomíná tvorbu *F. X. Brixiho*.

ZE SVĚTA VĚDY

ČAS ocenila RNDr. J. Grygara *Nuřlovou cenou za rok 2011*. ▶ Mezinárodní fotografická soutěž *Svítně si na cestu...ne na hvězdy* má své vítěze. Až do 28.1. může veřejnost hlasovat pro udělení Ceny důvěry (www.astro.cz/akce.soutěže/svetelne_znecistení/2011). ▶ Dr. M. Wolf obdržel čestnou *Kopalovu přednášku* za výzkum v oboru letových zákrutných dvojhvězd. ▶ Čeští vědci se zúčastnili řešení problému *léčby schistosomózy*, způsobené parazitickým červem. Tímto onemocněním trpí v tropech a subtropích přes 200 milionů lidí.

GALERIE HL. M. PRAHY

Pokračují *besedy s galeristy*, tentokrát v Muzeu Montanelli (rezervace pr@ghmp.cz). ▶ Na pondělních *setkáních s fotografi* v knihovně připravovaného Domu fotografie budou vystavena díla ze sbírky galerie. ▶ *Tvořivé dialogy s uměním* se konají k výstavám v Městské knihovně na téma *Polabské impres*e a v Domě U Zlatého prstenu na téma *Znamení kruhu*. ▶ Galerie pořádá prohlídky zaměřené na historii objektů *Domu U Zlatého prstenu* a *Domu U Kamenného zvonu* včetně běžně nepřístupných prostor.

POSBÍRÁNÍ

MK ČR a PNP zve k účasti v soutěži *Nejkrásnější české knihy roku 2011*. Termín dodání děl je 13.1.

Staňa Wildová